

PROGRAM FOR UDVALGSTUR TIL SØNDERBORG Bæredygtighed og Landdistrikter

Kl. 09.00 Besøg Saltpower, Sønderborg

Kl. 10.00 Kørsel i egen bus til

”Støvlen”, Center for Verdensmål,
Skydebanevej, Kær, 6400 Sønderborg

Kl. 10.15 Rundvisning Center for Verdensmål

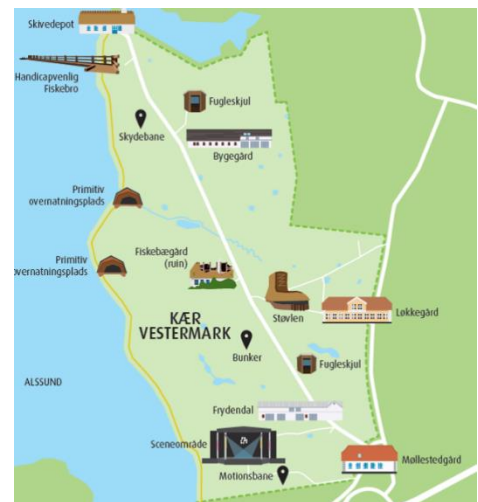
Tema: BÆREDYGTIGHED + ERHVERV

Tom Hartvig Nielsen, formand for udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter byder velkommen, mens Inge Olsen, chef for Bæredygtighed, Natur og Landdistrikter er guide på Center for Verdensmål.

Centret er placeret på Kær Vestermark, et 134 hektar natur-skønt, rekreativt område lige nord for Sønderborg by. Området var tidligere militær træningsbane, men er i dag et oplevelsesrum, hvor fokus er på formidling om naturen og FN's verdensmål, så de kan blive hverdagsmål for os alle.

Naturvejlederne, med base på Sønderborg Naturcenter, bruger området til at formidle læring om natur, økosystemer, kyst og hav og hvordan man gebærder sig der. De udgiver bl.a. en årlig kalender 'Ud i Naturen', hvor de offentlige ture kan ses herunder "De blå Kolonihaver". Her er sat muslinge- og tangliner ud i havet ved den handicap-venlige fiskebro, hvor man bl.a. kan lære om de vigtige fødevarer, som kan dyrkes i havet, samtidig med, at havet renses. Det fortæller Andreas Herman, Naturcenterleder/Naturvejleder, mere om, når vi mødes med ham i Naturcentret.

Af andet kan nævnes "Permahaven", der er en nyplantet skovhave, hvor æbletræer af gamle lokale sorter kommer til at udgøre det øverste lag af haven, mens bærbuske, flerårige spiselige planter og bunddækkeplanter udgør de nedre lag. Permhaven binder kulstof og laver humus, som samtidig gør haven mindre følsom for tørke eller voldsomme regnskyl. Haven med de smukke organiske former er tegnet af Mary Reynolds, en irsk havedesigner.

Vi præsenterer også her ProjectZero-visionen og Masterplanen for at nå CO2-neutralitet i 2029 samt organiseringen og indsatserne på landdistriktsområdet. Under en "walk-and-talk" drøfter vi udfordringer og mulige løsninger inden for bæredygtighed og erhverv.

Se og hør om vores erfaringer ifbm. bæredygtig turisme i et grænseoverskridende perspektiv: [HER](#)¹ og [HER](#)

¹ Kilde: TOUR-BO; et grænseoverskridende turismeprojekt med støtte af Interreg 5A-programmet, hvor de deltagende projektpartnere har udviklet bæredygtige turismeprodukter.

Kl. 11.30 Frokost Naturcentret

Vi spiser frokost på Naturcentret, hvor vi har dækket op til: 7 politikere fra FT's udvalg samt 2 embedsmænd, 4 politikere fra Sønderborg Kommune samt 2 embedsmænd og 3 frivillige fra Landsbyforum, der repræsenterer alle 36 landsbylaug.

Intro til erfaringer inden for dannelsesturisme i et grænseoverskridende perspektiv: [HER](#)

Kl. 12.30 Sejltur til Dyvig (max. 12 personer)

Tema: NATUR + TURISME

(herunder samskabelse med kommunen som initiativtager)

På sejlturen med "Rødsand" og skipper Palle Heinrich, fortæller Ebbe Enøe, seniorkonsulent, Bæredygtighed og Natur, om tilblivelsen af [Naturpark Nordals](#) og samarbejdet med de lokale. Kommunen har sat Nordals på landkortet som en attraktiv destination for naturoplevelser og friluftsliv, til glæde for både lokalbefolkningen og turister. Naturparken på 1928 hektar byder på masser af naturoplevelser. Søerne, skovene og bondelandskabet med levende hegn er grundstenen i fortællingen.

Deltagerne opdateres desuden på status for [Nordborg Resort](#), Danmarks nye ferieresort.

Kl. 13.30 Dyvig

Tema: GRØN MOBILITET

(herunder samskabelse med landsbylaugene initiativtager)

Walk and talk med et oplæg af Mobilitetsforeningen om frivillige initiativer ifbm. bæredygtig transport, delekoncepter og landsbybusser. Denne forening er en underafdeling af Landsbyforum og repræsenterer alle landsbylaug, når der handles på den grønne omstilling på mobilitetsområdet.

Kl. 13.50 afgang til Mjels Pumpehus

Kl. 14.05 Mjels Pumpehus

Tema: NATUR OG TURISME

Her præsenteres et enestående projekt skabt i et samarbejde mellem frivillige, Sogneforeningen, Aage V. Jensen Naturfond og Sønderborg Kommune. Den store indsats er et bidrag til at udvikle turisme og skabe naturformidling. Her drikker vi den medbragte kaffe.

Bliv fristet til at opleve flere bæredygtige fødevarerindsatser i grænselandet – fødevarer ruter udviklet i TOUR-BO projektet: [HER](#)

Kl. 14.35 afgang

Tema: KLIMA

På busturen bringer vi dilemmaer på banen omkring fælles varmeanlæg i område 4 uden for kollektiv varme forsyning (fjernvarme). Sønderborg indgår i et samarbejde med Tønder, Aabenraa og Haderslev om at understøtte omstillingen til fossilfri varmeforsyning herunder at kvalificere beslutningsgrundlaget for fælles varmeløsninger. Carl Erik Maae, landsbyudvikler, fortæller om udfordringer og de muligheder, vi kigger ind i.

Kl. 15.00 Besøg på biogasanlægget i Glansager

Tema: GRØN OMSTILLING - KLIMA

Kl. 16.00 Sønderborg Lufthavn mod København